

פרי קודש הילולים

בס"ד | בהעלותך תשפ"ה | גליון מס' 166 | שנה ד'

דברי תורה על פי הספה"ק "קודש הילולים"

ראוי לעזוב את הכל כדי להתקרב להשי"ת

כִּי עַל כֵּן יִדְעַתְּ חֲנֻנִי בְּמִדְבָּר וְהֵייתָ לָנוּ לְעֵינַיִם וְגו' (במדבר י', לא).

עם ישראל (כדאיתא בילקוט שמעוני פרשת בשלח רמז רסג ד"ה ויבא עמלק, שבא ממרחק ד' מאות פרסאות), קיים בעצמו "מאויבי תחכמני" (תהילים קיט, צח), והבין שכמו שהרשע הלך למרחקים כדי להפיק זממו, כן עליו לצאת למדבר כדי ליינץ על ישראל דבר טוב. וזהו, "מה שמועה שמע ובא" למדבר, "קריעת ים סוף", מזה למד שיש לנהוג במידה כנגד מידה, "ומלחמת עמלק", מזה למד שצריך לצאת למרחקים. עכת"ד החת"ס.

ועל פי זה אפשר לפרש, שאחרי שיעץ למשה "ואתה תחזה וגו'" ותיקן חטאו, שוב לא מצא מה יוכל ליינץ ולהועיל לבני ישראל עוד, ורצה לחזור למקומו ושם יפרסם גדולת ד' ויגיר אנשי מקומו. ועל זה אמר לו משה, כי אם יישאר במדבר עם בני ישראל, יהיה זה להם לתועלת יותר גדולה. כי יהיה להם ל"ענינים", לפקוח עיניהם, שאם הוא שהיה חשוב בעירו עזב הכל ובא להתקרב להשי"ת, מכך ילמד כל אחד ק"ו שראוי לו לעזוב את הכל כדי להתקרב להשי"ת. ונמצא עצם היותו עמם הוא עצה טובה לישראל, ואינו צריך לנדוד עבור כך למרחקים. (ח"ב טל)

בני ישראל התאוה לתאוה כדי להתגבר עליה

היה גנאי, שסרו מאחרי ד', והלא אפשר לדורשו לשבח. שהרי על הפסוק "דרך שלשת ימים", פירש רש"י, "מהלך שלשת ימים הלכו ביום אחד, שהיה הקב"ה חפץ להכניסם לארץ מיד". ואם כן, אפשר לדרוש לשבח, שנסעו מהר ד', בכוונה להיכנס לארץ ישראל במהרה.

אך לימד סופו על תחילתו, שהאספסוף התאוה תאוה, ומזה נלמד, שגם בריחתם מהר סיני היתה לגנאי. ונמצא פורענות שניה מלמדת על הראשונה, ולכן מבאר תחילה את הפורענות השניה.

נראה לבאר על פ"י מה שכתב אמו"ר הקדוש המאה"ג החתם סופר צוק"ל ז"ע (חת"ס עה"ת פרשת יתרו ד"ה וישמע יתרו הג', ובתורת משה השלם פ"י יתרו ד"ה וישמע הג'), על הפסוק (שמות יח, א) "וישמע יתרו וגו'", שפירש רש"י, "מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". דהנה יתרו היה מיועצו של פרעה (סוטה יא, א), ובגזירת "כל הבן ילוד היאורה תשליכוהו" (שמות א, כב), עמד וברח למדין. ומכיון ששמע את מעשה קריעת ים סוף, שדן השי"ת את המצריים מידה כנגד מידה (וכדכתיב "כי בדבר אשר זדו עליהם", שמות יח י"א, ראה רש"י שם, ובסנהדרין צ', א), נתן אל לבו לעשות תשובה, כי אולי אם היה נשאר במצרים ומיינץ את פרעה שלא להרע לישראל היה שומע לו. ולכן חשב, כי בעת אשר יזדמן ליינץ לישראל עצה טובה יעשה זאת, מידה כנגד מידה, שלא יעץ עליהם לטובה לפני פרעה. אך עדיין לא חשב כי עליו לצאת למדבר, לארץ ציה נחש ועקרב, כי חטאו היה בשב ואל תעשה וגם התשובה תהיה כן.

אבל מכיון ששמע מלחמת עמלק, שהלך עמלק למרחקים כדי להילחם

וְהֵייתָ בְּנִסְעַ הָאָרֶץ וְגו' (במדבר י', לה).

איתא בגמ' (שבת קטז, א), "עתידיה פרשה זו שתיעקר מכאן ותיכתב במקומה. ולמה כתבה כאן, כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה. פורענות שניה מאי היא, "ויהי העם כמתאוננים" (במדבר יא, א). פורענות ראשונה, "ויסעו מהר ד'" (במדבר י, לג), ואמר ר' חמא בר' חנינא, שסרו מאחרי ד'."

יש לדקדק, למה שואל ומבאר תחילה מהי פורענות שניה, ואחר כך מבאר מהי פורענות ראשונה.

ונראה לתרץ, דלכאורה יש לדקדק, מנין שמה שכתוב "ויסעו מהר ד'"

"והתאוה תאוה" היתה תוצאה מכך שנסעו מהר סיני כתיק הבורח מבית הספר

וְהָאֲסִפְסָף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאָוּוּ תַאֲוָה וַיֵּשְׁבוּ וַיִּכְפּוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' זָכְרָנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם (במדבר יא, ד-ה). לשדה, ומרחיצות אותן וסכות אותן ומאכילות אותן ומשקות אותן וכו'."

ולפי זה אפשר לפרש, שבני ישראל התאוה תאוה כדי שיוכלו להתגבר עליה. וכראיה לדבריהם שראוי להתאוות תאוה, הוא ממה שזימן השי"ת במצרים לגשים דגים קטנים. ולכן אמרו, "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים", והזכירו גם שומים ובצלים, שגם הם מרבים תאוה (עיין בבא קמא פב, א).

ונראה לתרץ, דהנה אמרו חז"ל (סוטה יא, ב), "בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים. בשעה שהולכות לשאוב מים, הקב"ה מזמן להם דגים קטנים בכדיהן, ושואבות מחצה מים ומחצה דגים. ובאות שופותות שתי קדירות, אחת של חמין ואחת של דגים, ומוליכות אצל בעליהן

נא להתפלל וללמוד לזכות הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

ע"י הענוה אפשר לזכות לאריכות ימים ושנים

והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה.

איתא במדרש (דב"ר יא, י), וכיון שראה משה שנחתם עליו גזר דין [של יבנס לארץ], לבש שק ונתעטף שק ונתפלש באפר, ועמד בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה, עד שנזדעזעו שמים וארץ וסדרי בראשית. ואמרו, שמא הגיע צביונו [רצונ] של הקב"ה לחדש את עולמו. יצתה בת קול ואמרה, עדיין לא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו, אלא, 'אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש' (איוב יב, י), ואין 'איש' אלא משה, שנאמר 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' וכו'. והמדרש הוא פלאי, וצוח, דרשוני וחי.

ונראה לבאר עפ"י מה שמצינו בגמרא (יבמות ג), "זכה מוסיפין לו". כלומר, אם יזכה האדם במעשיו יוסיפו לו על מספר השנים שקצבו לו בשעת לידתו. והקשו התוס', הלא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא (מ"ק סח) - ומהו "זכה" מוסיפין לו - ותימצו, פשיטא דזכות גדול מועיל וכו'. ומיהו לא שכיח שישתנה המזל, כדמוכח בתענית (דף כה), גבי עובדא דר"א בן פדת, עכ"ל התוס'. שרבי אלעזר בן פדת "דחיקא ליה מילתא טובא", היה חי בדוחק גדול. ופעם ראה בחלומו שהיה יושב עמו הקב"ה, ושאלו ר"א, עד מתי אצטער בהאי עלמא. ואמר לו, אלעזר בני, נחא לך שאאפהך את העולם לבוראו מחדש, ואולי תיוולד בשעה שמזלך יגרום לפרנסה בריחוק וכו', ע"ש.

עוד הביאו התוס' (יבמות שם) הא דאיתא (חגיגה ה), שאם אדם מת שלא בעתו, בקיצור שנים רח"ל, מעבירים את השנים שנותרו מקיצבת חיינו לתלמיד חכם שמעביר על מידותיו, כלומר "שאינו מדקדק למדוד מידה למצעים אותה" (רש"י ר"ה ז).

ועפ"י כל זה יבאר המדרש, "באותה שעה מה עשה משה, לבש שק וכו', ועמד בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה, עד שנזדעזעו שמים וארץ וסדרי בראשית. ואמרו, שמא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו". כלומר, שלמלאכי מרום לא היה ספק שתפילתו של משה רבינו על עצמו תתקבל, כמו שהתקבלו תפילותיו בעד כלל ישראל. אך כיון ש"בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא", ואמנם "זכות גדול מועיל", אך "לא שכיח שישתנה המזל". לכן סברו שיעשה עמו הקב"ה כמו שאמר לרבי אלעזר בן פדת, שיברא את עולמו מחדש, כדי שישתנה גורלו. וזהו שאמרו, "שמא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו", כדי להאריך את ימיו של משה רבינו.

ואמר להם הקב"ה, 'אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש', ואין 'איש' אלא משה, שנאמר 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה'. וכיון שהוא עניו מאד ומעביר על מידותיו, אין צורך לחדש את העולם כדי להאריך את ימיו. ואם רק היה מוחל לו הקב"ה על גזר דינו, היה אפשר להעביר ולהוסיף לו משנותיהם של בני דור המדבר, וקל להבין.

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ברוך שלמה וויינבערגער הי"ו [חתן הרה"ח מרדכי הערשקאוויטש ז"ל ותבדלחט"א מרת י. הערשקאוויטש] לרגל נישואי הנכד-הבן החתן משה נ"ו עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח אייזיק הערש בערשקאוויטש הי"ו
הרה"ח ישראל פולק הי"ו ולחתנו הרה"ח משה פולק נ"ו לרגל נישואי הנכד-הבן החתן תחי' עב"ג
החתן נחמיה משה יהושע קליין הי"ו בן הרה"ח שלום הי"ו
הרה"ח ישראל כהן הי"ו ולבנו הרה"ח דוב הי"ו אבי החתן, ולבנו הרה"ח מרדכי הי"ו אבי הכלה, לרגל נישואי הנכדים-הבן והבת החתן יעקב יוסף הי"ו עב"ג הכלה תחי'

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לעילוי נשמת קדושי ק"ק סאסרעגן הי"ד שנספו על קידוש השם בשנות החורבן הנורא וביניהם רבים מצאצאי רבינו הגה"ק זי"ע

הרבנית מרת היצל בת רבינו הילל זצוק"ל	וזוג' מרת רבקה ב"ר רבי משה דוד	וזוג' מרת ליבא ב"ר נחמיה
א"ח הגה"צ רבי משה דוד סופר זצוק"ל	ובניהם: אסתר לאה, צבי דוד רפאל	הרה"ח זאב ב"ר אברהם אבא פיקסל
חתנה הגה"צ רבי ישראל ב"ר משה פריינד	חתנה הרה"ח יהושע אהרן ב"ר אפרים פארקאש	וזוג' מרת רבקה ב"ר מרדכי מאיר
וזוג' מרת מרים רחל ב"ר משה דוד	וזוג' בילא ב"ר משה דוד	הרה"ח אהרן ב"ר אברהם אבא פיקסל
בנה הרה"ח הילל ב"ר משה דוד סופר	ובניהם: משה דוד, שרה בלומא, פעסיל,	וזוג' מרת פיילא ב"ר בנימין זאב
וזוג' מרת רחל ב"ר צבי דוד (קירש)	אסתר לאה, נתן	ובניהם: שרה, אברהם אבא, חיים, הילל
ובניהם: פיגא, פעסיל, אברהם יהודה		הב' פעסיל מירש והב' הינדא
חתנה הרה"ח יעקב ב"ר צבי דוד קירש	הרה"ח דניאל יצחק ב"ר אברהם אבא פיקסל	בנות ר' צבי סאבו

נעקד"ה ט"ו בסיון תש"ד. ארץ אל תכסי דמם ואל יהי מקום לעזקתם, עד ישקיף וירא ד' משמים, וינקום נקמתו ונקמת עמו ונקמת תורתו ונקמת דם עבדיו, בב"א

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)